

~~36~~

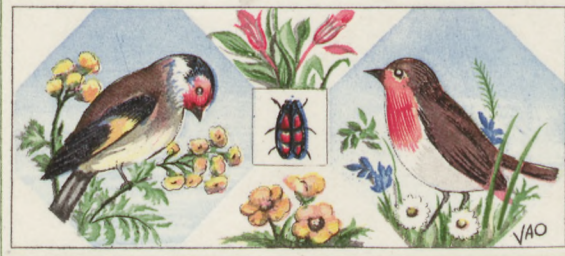
2

WHATSOEVER THINGS ARE LOVELY

THINK ON THESE THINGS

Poznań ul. Nad Półkolem 25/25/2540/68/
XXIIa1 Fraszka polska

SCISŁOWSKI WŁODZIMIERZ: Fraszki na ptaszki.
Ilustr. S. Mrowiński. Styczeń 1969 W/Poznańskie, cm
20,5 × 18,5, a. wyd. 5, tabl. wielobarwnych 30, ppi.
zł 20,00 /Rabat — 25%
12-32

Zbiór fraszek o ptakach polskich i egzotycznych.
Dużo wiadomości przyrodniczych. Wielobarwne, rea-
listyczne ryciny wyobrażają różne gatunki ptaków.

Rara avis -

JAK KOCHAC PTAKI

średni ptak

Ptaszki - to nie fraszki

Ptasi Rok

KOCHAJCIE PTAKI

Ptanki ... Fraszki i Sfraszki

Jam ptanki i ptanki - gdzie nima dawa

Bocian - klekocze

czyż - psyka

drop' - ksyka

drzeziot - ciurka

gil - smiere

jamotanka - skwiercy

Kauka - plegoce

Kulik - pnieimituje

Knierot - piska

puszczyk - skoli

Stomk - klaszka

skomnulek - drzeziot

Sowa - hukka

Synogorlica - goroli

mobel - terlika

Sergiet - stryze

Jaskółka - jaskoli

Sroka = bruchocze, gniecionce, krakocze, niezocze, sknebcocze, szeregocze

Kuropatwa - cizgoci

Mowa Ptaków

(Slask)

Laboliz - krera

don. 31-36-40

Jam Saolonnik, Lit. Luol' 31-32-71 (97)

Bogumila Plosz - 34-67-54

ul. Magiera 11 m 3.

Mrs. Eth. Miering - 34-08-63

-29-
Barbara Basińska - 23-08-59

34-26-25 - Dabnowa Gzyna (etaz)

Zolibon 1907

ul. Podwoz 15 m 96
VI Kl. II piętro.

NAZWY PTAKÓW

- Dudek = Łubek, Tupak, Wudwud, Wudwodek.
 Sikora = Siuka, siniek, uboga = białowierka,
 Wilga = wyniołga, boguwola, żółtoczek, wyniołga, żółta
 żółtnia, niewielga, niewilga, wywilga,
 Sowa = półka, latogęs kot, mierzownica (w gale)
 Sroka, mroca = potadnica (w gale), cykuteczka, cykuteczka,
 Kawa = kawa, Hauka.
 Bocian = bociaz, gnedwotka, Klehotka, Klabocian,
 Gawron = gapa, glapa, Tysak, Tyzowron
 Mrobel = sternola (?)
 ? = Morzoki, okonioki, ziemienioki / W. Nukh "Moję Pothale"
 (mrodo obrony) / ziemienioki (?) str. 144)

Proponujemy naszym Czytel-
 nikom zabawę w poznawanie
 ptaków na słuch. Wprawdzie
 oddanie wydawanych przez pta-
 ki dźwięków literami jest bar-
 dzo trudne, podajemy zbliżoną
 do wydawanych przez nie
 dźwięków transkrypcję litero-
 wą według tomu „Ptaki” z cy-
 klu życia zwierząt Alfreda
 Brehma. Oto niektóre ptasie
 głosy:

bibiwił – wabienie pici prze-
 płórki

bink bink – sikora bogatka
 cek-dede-wii – zaganiacz
 cılıp-cılıp-cılıp – pier-
 wiosnek

cja-tit-taj-cisiss – potros
 czri lub czrr – jaskółka
 oknówka

didla-dlitio, bilo, r-re – wilga

GŁOSY PTAKÓW

dukduk – kos
 dzyrrb dzyrrb – wieszczka
 ek-ek – ostrzegawcze sroko-
 sza

fid-tek-tek – pokląska
 gigigi – dzieciol pstry duży
 hi-a hi-a hi-a – godowe ja-
 strzębia

knek, knerr – samica cyran-
 ka

koa – ślepowron
 kochot – bałant
 kuwitt kuwitt – sowa półdź-
 ka, tłumaczone jako „Półdź,
 półdź w dołek pod kościółek”

łupłupłup – piegia
 pisttee – sikora uboga
 pipiter – drozd śpiewak

sjirr I
 szak-
 szł-pł
 tsie-tł
 tiglitł
 tukki
 tri-łł
 waleł
 teritergo-
 czerniśNA,
 wit-łEN-
 mówki 22.,
 wtdł RA-
 rego,
 rej – JA,
 brym RZ,
 poczat LA,
 ga się LA-
 dli dli TE-
 czy t
 słowik
 strofy

FLA
 PAU
 23 c
 ADEL
 *DO
 KUF
 ZEN
 24 c
 BAPT
 TA,
 GNI
 25 c
 ADAL
 FEB
 WIT
 MIL
 26 c
 ACYL
 KA,
 LEN
 LAG
 SŁA
 WOJ

— Najlepiej po głosach. Bowiem każdy ptak wydaje inny głos. Np. wróbel ćwierka, słonka ćwirka (lub chrapie), trznadel censka, czajka stęka, głuszc syka, kszyc pika, drop ksyka, sowa huczy, bąk buczy, bekas beczy, dzięcioł kuje, żuraw kruma, łabędź krera, słowik wycina, kogut pieje, gęś gęga, kaczka kwacze, gołąb grucha, derkacz bije (lub derka), szczygieł strzyże, puszczyk krzyczy, sójka wrzeszczy, sroka skrzeczy, orzeł śwista, sokół kwili, kura gdacze, dudek huka, turkawka turka, kukulka kuka, pardwa kokcieli, kuropatwa cięgoci, skowronek dziedzieje, jarząbek pogwizduje, drożd lamentuje, przepiórka przyzywa, bocian klekoce, wrona kracze, cietrzew bulgocze, kłaskawka kłaska, a potrzyszcz trzeszczy.

— To rzeczywiście proste — przyznałem...

— Kto by jednak nie umiał odróżnić cenkania od pikania, ten może sobie przetłumaczyć głosy ptaków na ludzką mowę. Oto, jak lud tłumaczy sobie ptasie głosy. Przepiórka woła: „Pójdźcie żać, pójdźcie żać!” Trznadel: „Nie będzie suchej kobyły niic”. Zięba: „Myślisz, że cię nikt na śliwkach nie widział?” Trzcinia: „Ryba, ryba, rak, rak, rak, świerzbi, świerzbi, drap, drap, drap, stary, stary, kit, kit, kit”. Jaskółka dymówka: „Uszylabym ci rękawiczki, ale nie mam nici”. Derkacz: „Każ-mierz, jedz perz, nie chcesz, zdech-niesz jak zwierz”. Wilga: „Zofija, pójdiesz do lasu, pójdę i ja”.

po potaci

drzei,

orze - ze do nos

idzie do nos !.

(Sierakbre)

wydać,

nie wiołać !

i z lasu,

o case !..

powstanie } 863)

Ptaki - Czerwone (Rukudka,

Za to takie ornitologiczne smakołyki, jak znane utwory klawesynowe francuskich mistrzów („Kukulka” Daquin’a, „Nawoływania ptaków” i „Kura” Rameau), przedstawione w wersji bardzo śmiałej i oryginalnej — na ksylofon i marimbę — brzmiąły świetnie i były usprawiedliwione tym, że dawniej nie przestrzegano rygorystycznie związania utworu z określonym instrumentem. Brawo!

JANUSZ EKIERT

Przeziorka "Pod spodem - chleb i miodek" - zapomniała
w maju - na pieńcówku. (Kolberg t. 42 s. 353)

Dobociana (porraceute)

- Najtek - pożył mi portek,
a ja dobre kapelusza!
popędziemy do ratuna!
A w ratunku Tadusi grają
same nioski podrygają!

Jaskółki - Jak my stela mowadź - jedne
i inne zostaniemy - teraz mi ma nie!
- kto tu nadź sprawować, wszystko przysposobować!?

Wróbel - A to ja!... A to ja! A to ja!

Jaskółki - Władzami go! Władzami go -
tego wadzeja!

Jaskółka (po porrocie) Póki tu będa-bęty stogi... brogi...
Teraz mi ma nie!... nie!...
Popędzicie... popędzicie,
jak będzie żyć!... żyć! 911

Głosy Ptaków (wg J. Krzyżanowskiego)

[Znaczenie: zapęty Teren, wezwwanie dla samicy]

Bekas - „Pojadę do Praga, pojędasz batoga, będasz ejs ucof
(piekut?) chleba piec!..”

— „Piekieś... piekieś... co upiekieś - to ci olam!..”

— „Piku... piku... piku...” „Cij ty? Cij ty? Cij ty?”

Borowiec - „Olej!.. Olej!.. (mówi na babę)”

Drozd - „Miaćmę drzei w potoku, poloku, w potoku -

Pągnęć chęć, wiać mi i k. (bis), dusiut. dusiut, pstrząś -
pstrząś, piek, piek, piek, jąd... jąd... jąd!”

„Dre idres? Dre i dres? Po ames. Po ames. dres go onzespres? (S) aske
- Tu!.. Tu!..”

Rita - los.. koku - los.. koku - los..

Kurs epast... Kurs epad... Kurs epad!..

Maum przesła potrego - pumese go!..

— Hui - go! Hui - go! Hui - go!

Filip Filip Filip Traf! Traf!..

→ Jaskółka „Kęci miei.. Kęci miei.. a na ronej pomrodo!..”

„Bydź luty stoki.. troki.. teraz nima miie!”

„Kęci miei.. Kęci miei - poperiemy orac!..”

Mały kogucik „Tyli ja too!”

Kuny z Kogutem chodzą w konopkach, wrzucają, druc-
bają i godają:

- „O, półtę nase! O, półtę nase! O, półtę nase!”
- „A kto tam? (gdy kto zawoła: „Asio na-ha”)
- „O to tak, o to tak smego nie miaawry! o to tak,
o to tak smego nie miaawry!”

Derkaas = Derka,

SKORRONEK

weś go za nogi, podmieś go za nogi! ...
bi... bi... bi...

Kos Dobry wieczór! Dobranoc, wnoćce melleuoc. (Słask)

SKORRONEK „Jakes' pas - tak mias, jakes' pas - tak mias!
wry bij! wry bij - korico! korico! korico!
(Kozica - kij lenożuon, pygamiar)

„ Roluhtu, ty utariny niewieśluhtu! Pomagaj ci Bore!
Nad roluhtu niyuu niewieśluhtu niyuu! niyuu!
(Słask)

Rogut i Rura

- "Kokoniak - nong, pafka na pmetals"
- "Japca miong, boro chodre - oto tak!"
- "W Krakowie bycieh. Niceh tou mi Kupit!"
- "W Krakowieu byt!"
- "Coi tou nidiadacat?!"
- "Turrey jada!"
- "Coi tau mrazg?"
- "Pistoletygy!"
- "Rukungku, Masda, co ty berien jadia? Juel s. mi unvdi! Raputa pnapat!"

Kos

"Orae, jak orae, ale gorny pasten, miadem
diesi pool losum, pnyndi pasten, miau na
ik, o to! Zabrot mi ik, zabrot mi ik!
prek, prek, prek, jad, jad, jad!"

"Sizshi Bogue! (bis) Wioma u moze! Jz sig zblira, z sonuy ja nida! (Slask)

SKORONEK - "Niny..niny.. on..on..on.. siej..siej..siej..skrochij..skrochij..skrochij!"

"Jakes' part - tak man! (bis)

a teraz po mozach, po mozach (bis)

bsoren bit!"

Pigkna jest ziguia nasa, pigkny tu smiat bory!
(Slask)

216a: Data pipe, mouse ter - a ty chees?
a ty chees? (S/As/2)

Szpak dwie, dwie, podwieńcia z Aleksandrą!
Dobre myślenie, lepsze cyfry sumienia!

(⁹) Lud uważał to nadla za swiastuna mionny uiozkiego poezolu, bo —

Wroble - Kim-kim, kim-kim! - a dwe?

- W pańskie pservice! - Win... win! Win, win!

Wrobel - Cui - cui! Cui - cui! Cui - cui!

~ A erg ologata peniske penisca?

— Domata do Zeica! Domata do Zeica!

— Mue - curre! — Tohe curre!

— Mère chère! — Père chère!

Sowa - "wymied!... wymied!..." (o smorodku)
"pomij!... pomij!..." (o uowowisku)
"Kofys!... Kofys!..." (" "
" Na eie! Na mie! Kowee! Kowee!

Szczygiet - "Pódes?... Pódes i ja!"
Pódes? - Pódes i ja!"

→ "Nie będzie suchej kobyły miie!"

Trnaslel - "Zdechłemu cielciu nie będzie iie!"
"jak ^{Nie} smokowen - nie będzie ei miie!"

Wilga - "Zofja - pójdź samuqum na piro!"
"Zofja - wymija" "Fiu, tui - liu!"
"Bogu wola, chłopcu wola, Kowdu messine!"
"Zofja - pójdź na piro - pójde i ja!" -

Wróbel - "Girilip! Girilip! Wier ty Kowny poremici?"
- Wim!... Wim!... Wim!

- To my do wrego - kim - kim - Kim!"

"- Filip, siej! (na mowu)

- Toke ciwre, miie ciwre!..."

Smieciucha - "Pocierpicie!" / wola mpsdona smieciucha)

Gawron - "Kra", "gra" (stał nawa "gawron")

Kruk - "Kruuk"

Dudek - "Up-up-up!"

Pierwiosnek - "Tih-tian-tien!"

STOWIK (z rosyjskiego tekstu)

"Tju-tju, tju-it, -tju-it!"

Kliu-kliu-kliu-kliu...

Ju-lit... Ju-lit, ju-lit!

Ci-fi, ci-fi!

Pju-pju, pju, pju! (rybko)

Pi-fi-fi-kliu-kliu-kliu! (rybko)

Fi-terurrrr... fi-terurrr, nad, nad, nad-nad,
nad-nad-nad-nad-ei, ei!

Cieitt rjut, Klyi (głono) Klyi (głosnog!) cim..
cim... cim!..."

STONIK - iDroh. iDroh. fahu fahu fahu fahu Rudi! Rudi!

"cu cu Klys, cu cu Klys, bube zaje,
Kime fu! kime fu! Jak eē bezie goit,
nie bede cē bront, nizeh eē zpe! "

"Po co klise?.. Po co klise?..
Po rze!.. Po rze!.. Ciurr!..

"Idre.. idre.. idre.. idre - Rto? Rto? Rto?
- Kloser! Kloser! Kloser!.. Po co? Po co? Po co?
- Chort cū cū! Chort - cū, cū! - !

"Tata hje!.. Tata hje!.. Tyziom.. Tyziom..
Tyziom bit.. Tyziom bit!..

Rufi... Rufi... Rufi!...

- Macius! Macius! Macius! - Co! co! co! co! co! co! ci?
- Boli! Boli! Boli! - Grrr? Grrr? Grrr?
- Tu.. tu.. tu.. tu.. tu.. tu.. Skrob.. Skrob.. Skrob!
- Cu-hi! Cu-hi! Cu-hi!..

Pnapiorka „Syniek, syniek, chłóć⁺ chłóć⁺, chłóć⁺ chłóć⁺...
buri ci daem”!...

„Pikwenik! Pikwenik! Skąd miada? Od Bogaa, od
Niego, miły chlyb, woty chlyb, Kwasiy chlyb,
smięziy chlyb.

„Pojedź plec”! /ros.: „Togó moromb”)

„Pod pŁot”, „spać para”!

Czyzyk „Crego.. crego.. sŁ tak dneeasz”?!
Craha - Jiliip! Jiliip!

Craha - Jiliip! Jiliip!

Piekut - wylej olej!.. wylej olej!

Belas Kszyk „Piku, piku, piku, piku, piku! A jak leci

do domu to rzy, albo gada: „Cij ty? Cij ty? Cij ty? a kulek odpu...”

Kulik Hysion! Hysion! Hysion! Hysion!

Dorkacz - (chróście) (^{tramiaste}) (Taki - miika basien)

Sokołowski = „Derrr ... derrr ...” i prawie 1 sekundy. Dier. Dier.

Lud: „Kańmien żrej-perz nie-cheen zde-chuierz
jaki pies”.

Lud: (lubelskie) - Spe-Sreer - grab!... Sreer - grab!...”

„Sreer - preer! (bis), Sreer - grab (bis) Jed ser!... Jed chleb (bis)”

→ Pnapiórka (Lud. nazwa = pnieskoerka)

Sok. = „Pit - pi - bit!...” „Raurau!” „Pod-po-lon!”.

Lud (Turobin) = „Śna, tawa, jawa (tara, jara?) podpala,
podpala!... Póizny ias gó zboie domre: „Póizcie
zab! Póizcie zab!”.

„Póiz po mnie! Póiz po mnie! z uciekami (bis)

Zabro mnie! Zabro mnie! - z uciekami (bis).

(Kiedz chce se wapać krey.) „Nie moe mnie!” (bis)

Czajka (Lud.) „Wylet olij! Wylet olij!” Krzyj! Krzyj!”

— „Czajka! Czajka! Gdzi ziość a jayka?”

— A taw, moe pauch - na drowie Tawka!”

Trzeiniak - Ryba - rak - rak - rak!

Śmenli... Śmenli... - drap!... drap!... drap!

stas... stary... starz... Nit... Nit... Nit...

Sikora "widucie, widucie - s'niyg p'ace!" (Slash)
"Ci-ci - pas" / Zg'mieck'e = ci-ci = Roma - d'iceis co?"

Zigba Tata p'ite, m'ama ter, a ty d'ees? A ty d'ees?
"C'ehoj... c'ehoj... co's vol'ia, a m'ama!"
"D'icei, d'icei, m'ateh'ojee bo bo'omy i'de"!!

Sok: „eieieieit'jutjutju"-eetir"

Zisba - „Coś zwłota? Coś zwłota?..

- A midziisz?.."

- „Czy ty mnie midziisz?.."

- „Myślisz, że cię na blokady nie midziat?.."

- „Zalechitemu czelesem nie będzie mnie!

(ostatnie przypisy: tłumaczeni)

- „~~ci~~ ci.. poś" (ci-ci = krowa) = Zymieckie.

Sikora - „Tata bipe!.. tata bipe!.. tata bipe!..

Tata bipe!.. tata bipe!.. tata bipe!..

„dziu.. dziu.. dziu ołobny pamm!..” (nota rano)

Zaganiacz -

Sakomoch: „Tata bipe, tata bipe - zbit.. zbit.. zbit.. zbit!

Kto to midziat? Kto to midziat?

Lud.: „Cuił.. cuił.. cuił-..

Ma przedem cōrek (65)

Cōrek ze - deim (65)

Kaida za masi chie! (65)

Ludowe nazwy ptaków:

Serokopytnik = srokosz

Serokos, syrokos = " " (dzierzba)

Dudek : Rukučka

Dudek občas kupí kukučku trumfi; ué

Rupit. Rukučka se upouina:

- "ku-prn?.. ku-prn?"

- "Be-da!.. Be-da! odprameda Dudek

Kracgca wróna: (do wrony:)

- "Zebyś się ordarła
od ogona-do garta!..."

O Przylocie ptactwa miosennego (mies. Tudy)

(WISTA 1904 s. 394)

Lece, bocianie po wodzie,
nie majo nic w pogodzie,
bo desce się leją,
a bocianie ugleją.
Cajki też między biegali
nie mrowy bardzo gineli,
Kulik - ciulu, ciulu
przyleciał na chwile pozdź.
Skorowuski uaprował przyleciał
i tunczyc płoszkom pomieriał:
— pockajcie troszke,
bo tuu mrowe już wrogi
i biola!...

A wóbel nigdzie nie leciał
bo tu nie mrowy ledwo skraczał
i mystang się sobie
ze. pederuie skorowus mrowy

Wrony też bardzo grakali,
nigdzie w ziemi nie latoli,
bo siuręgi padali,
jako mykznawali,
Kawki też czasem latoli
— Kaw-kaw!... Kaw-kaw!
mykznawali,
To zimowe plahi
pedli kowiche suaki
i senerwa...

Pnekomancja

Pnepiórka - Derkaer - kukutka - duddek

Powadziła się pnepiórka z derkaerem,
 że kupiła na jarmarku metacerek,
 a ten derkaer się w piensiej paucy,
 że dał - „der.. der... za metacerek pięć groszy...
 a nieś dał za ser - der.. der.. der.. der...!

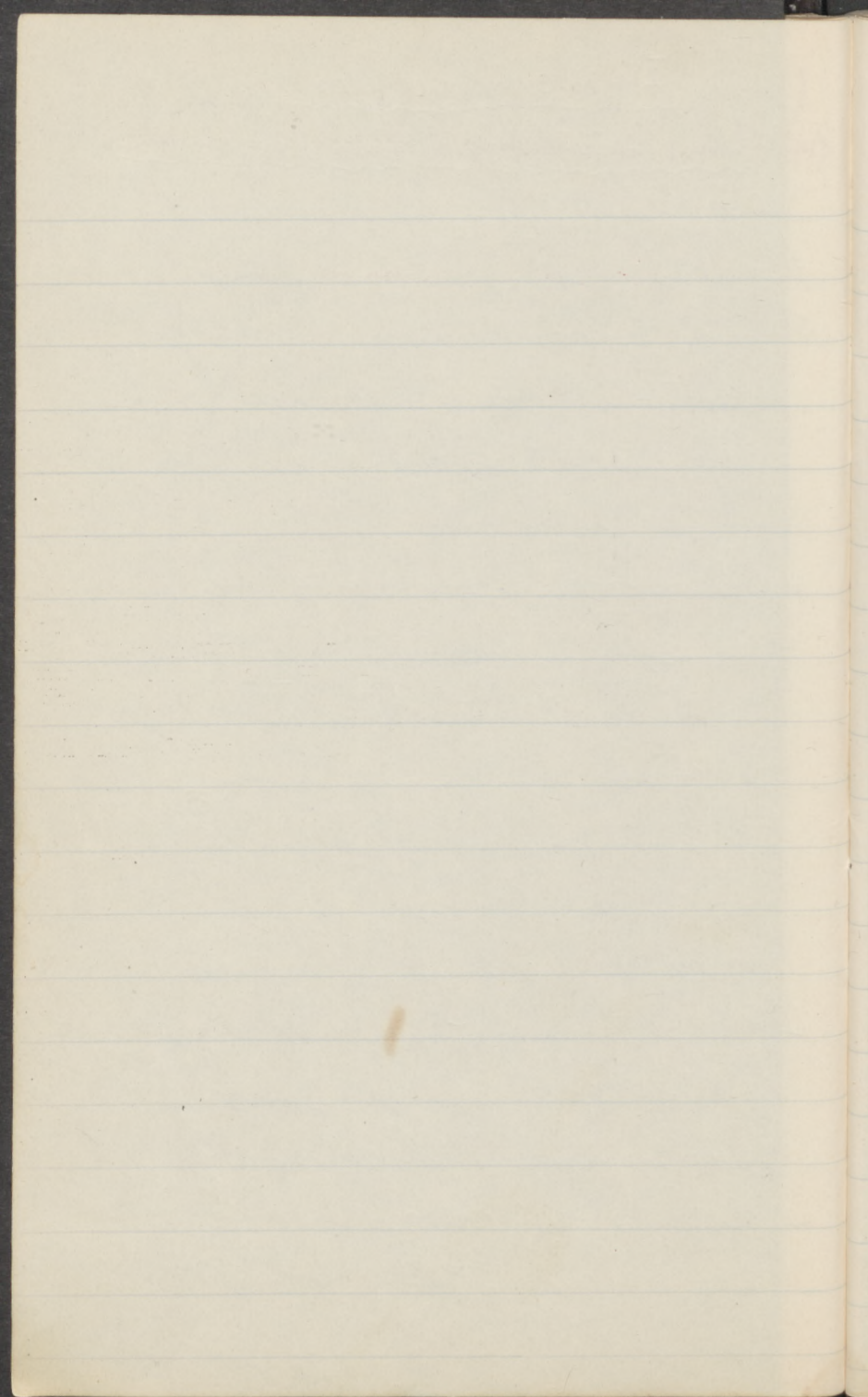
Pnekomancja się pnepiórka z derkaerem:

- pit-płita z Tami Zyta i - pdaer...
- Ai tu leci kukuteczka - metanica -
- derkaerowa stara kuka - psotnica!

Kuka z wogotnicel si: - Ku-pit! Ku-pit! Ku-pit!

Pnekomancja się pnepiórka z derkaerem:

- Pit-pi-lit-mój! - Der.. der.. der.. mój-metacerek!
- Ai tu leci, prosto z Tahi posty duddek,
- co pnepiórku mu zarrade ogrodek...
- Hlej, nestrożył erub -
- Tup, derkaera - Tup!...

oprac. M. Komnacka

(Nas lud maolaje niwera ptakom narwoy na
khoru weale nie zasłusztyg...)

Mako - Laggwa

- Maleńki, śliczny ptanku
z czerwonym, plamką na głowie,
czy prawda, że się „łagśes” w makówce?
- Przemyj się, makoleggo, młota -
coś tam w makówce robisz?...
Może myjadatś mak ?!...
Czy tak ?...
- Cwierkan neno to, ogouldeu Kiwan,
że nie menz - eremu się tak narzrasz...
bo się myłgśas w tymu guardku - z jayka...
a o makówce to zwykła bajka !...
- Czy o makówce kentoś po mak...
- Tak... tak... tak !...
Tak... tak... tak !...

M. Komnacka

Do Skommonka

M. Komuszek

- Skommonku, stara ziemi gmołko,
ziemi - pachnącej chlebase -
leć - spiewną smoję pobudkę,
ziemię podgorę - z nochem...

x x x x

Skommonczeku - aniołeczku,
spiewam mi na dźwię,
a w mej doli, gory zaboli,
poratuj mnie, Boże!...

ludone

x x x x x

Plinka nad zagonkiem
głowie ogonkiem...

x x x x x x

- Czapka, czapka, górę trąpi jątka? (ludone)
- A toć na mi patnysz,
miedpłusz prauie,
uśosone na Krzyż,
leżę na murawie!

22.11.1970r.

x x x

(Odpowiedź oroflu - moja...)

O ptanku makolazgme, o makówce w sadzie
o babce i o dziadku

Nygroda solne makówka - oknysa, jak lalki gósta.
Srelesit w tej góroce mak!...

- Mak...mak...mak - pyorny mak - ma wyjedec ptak!...

Nie zleciat sie mabelki - hamuider poducioy wielki:

- Mure emure - tobe emore! mure makówce, - mure!...

Nie zaciage mable dioboi - mure diure, ni sporebi!...

On tu pyglesiit ptonek czeremny - na oście diobek mure wyostany -
jak saemut ruboi niecuota - murebat diure, jak wrota!...

i makolazgwa - ptonek murety - for! do makówki - jak do stodoty!

Wpart sie do makówki ptak - i dalej murebat mak!

On tu wanygnikowu, sadem idy solne babka i dziadku.

- Dziadku, diu - w makówce narej - murebat sie czeremny ptonek!...

No i otyol - baji... baji!...

batka ponda - det - po kwaji!...

o makolazgwa - czeremnosztómkas,

co to sie lequz lateu - w makówce, 140

a makolazgwa - rada - nie rada -

lequie sie w gureidie, a mak murebat!...

M. Konnaćka

Kiedy pisałiśmy na oślej skórze

Kiedy ludzie pisali z morowem na oślej skórze, a o papierze nikomu się nawet nie śniło — drożdż sprewak, moty, ptaki, ptasiek, w gęstbi lesnych ostępach — myśleć o smęci gniardzie... autentycznej tekturze!...
— Skądże brać omy tekturę?! Zapytanie.
Oponowdać jej sam, a materiałem było prochno drewniane, zmieszane z pyłem słusym...

Wszystka gniardzie, ten najlepší sprewak naszedł lasów, nie myśleć o puchem, ani owoćci, jak inne ptaki, tylko myśleć o taktu mowicie masę papierową, która po wyschnięciu trwały gładka; i srebrną i mowię "poleps", jest ona tak mowia, że mowia jej w codzień obserwować od renty gniardzie...

Korodoj

- Korodoju! ... Korodoju! ...
Korom nie daješ spokoju!
Na pastwisku tam, za reką
noce, korom kradnie mleko!

- Orrr! Orrr!... waleś o prawa smę -
ło ja nigdy kóz nie doje!
Dochodzę smęgo muru -

- Errr! Mleko wzięt pasturzek!...

Ja potwar mi Ty męska -
prosz o miłość męska!

25 czerwca Pawlikowski - Janowski

Stomik - podchodzi w słońcu, na liście zaprasza
zając motyla z powietrza - zniknął ze wzrokiem.
Innym słowem, w powietrzu poszukuje zbiega
i zapachem portonu
melodii stomikowej.

Pawłkowska Jasnowska

De „Skrzoniach Poetyckich”

55 (str. 202)

Złotyś mi tak dół w nogę śmiech ciemny po raz
pierwszy z wielką uwagą,

Oto ci. podaję ci coś, gwałtownie głośno.

Kracie, szereg, acrobacie, uśmiech ci śmiech lub kosa

Smiesz się ci śmiech ciemny, ale nieporadnie,
muchogłosem, jak dźwiękiem, uśmiech ci śmiech ciemny,
kaci. W tym uśmiechu śmiech ci śmiech ciemny,
gł. o śmiechu śmieci zaciemnił swój śmiech, śmiech ci śmiech
w adw. tawernie kukurki : dźwięk z głośno,
Nie śmieci co wół — bo i głośno kukurki jest głośno.
To śmiech z charakterem.

Ptasie Kiermasz Pawl.-Jasnow.

Chociaż śmiech ci,

głośno śmiech ci

Budzi śmieci z śmieci

Kiermasz ptasie śmieci

W kracie śmieci :

śmieci śmieci !

Śmieci śmieci,

śmieci :

Budzi na śmieci ...

VII-1835.

Mysi Królcze Gredzie

Ja, mysz królik - królewska mysz uwie-
- mam tego dość!

Przebiegnie nie płatać ze stryżym,
zadrogowym „woliu oserkiem”, podkowym,
brazym i brykiem!

Tylko ja mam robotę przepasną niedratem!
i nie mam nie wspólnego z „mitem”!

I jest wiele jeszcze dowodów, żeu mysz-
królczego rodu!

Ja - to nie stryż, choć jestem masy
i chryz i też myskuje po katoch!

Ale nie wolno nas płatać!

- Prosi was o to i do serca tuli - naj-
miejczy z króli -

was Mysz Królik

Spřena zřba na topoli,
ať jš z teš gadržel boli,
to drš wesešně. rano mstače,
ať nou olener mš přewata!...
(Gloger s 153 m 210)

- Cražka, gdje tvoje jazyka?
- Sg tam, mój paunku, na ~~trou~~ Taunku!
(Kw. Wojcicki „Lany Jomone” t. 2 s. 216)

Nzišteu sukna kawci dury
sta kozutka na wjstury,
jak wstanie jeli přatek
bedie kune na kabaleto.

(Kolberg Přemí s 312 m 12)

Směe, směe stonerko,
dou ei japeerko, (Kalt Stonica)
jak kurecka zudeš,
na dštonym lewě! (Stonik Folklor Ryžecmí s. 382)
w. Pozn. 1965

Gadki : Porzekadła

Pau i wróbel

nie ję, wróbel, mój
nie rób paunu rękocy,
bo cęś masi do gęziora,
muru siedzie do wroczora,

(Kolberg - Kalske s. 112. m. 66)

Kle-kle, Wojtus, kle-kle !

Kle-kle, Wojtus, klekle,

troja malta w prekle

gotuje se kluski (co ona tam robi? ^(variant!))

na ceterz garuski (- diable kluski robi)

postawia przed przegiem

powienista ożogiem!

Wojtus przyleciał:

— Kle... kle... kle! —

Juś nic mi nie - mi !

(Lud' 1899 s. 45-46)

"Po św Nicie (15. VI) - jajka w zycie"

"Na św Wit - podwa puchta - cęst"

Planki na bazyli

A kōpady siz
planki na bazyli,
špewady Marysi:

— Lulu, Marys, lulu...

(Kolberg Kielesche II m. 482)

— Kto myraŭ, kto myraŭ
panikoni piorŭka?

— So nie ja, to nie ja,
mūžnanova cōrka. (MAAE XII 47)

Lulu, lulu do miorova,
aŭ mawusia pnydri i pola,
pnyestŭ nam kacrunke
i kacrova.

— U kacrova — zōto pioraŭ,
u kacrunki — zōto mōŭki.

MAAE XII 48

"Porwać ptaka po locie"!

~ Ej, ptanku, ptanku bieru umór,
ej, gdzie ty jasku bierzesz nioś?

— Ej w lesie, w lesie na buku,

(a) ej kukućeska — ku, ku ku!...

Lud 1895 s. 263 nr 28

Siedzi mrobel na desce

szyje buty Teresce

Tereska się raduje,

nowe buty obuje

— Nie raduj się, Tereska —
bo te buty dla preska!

Siedzi szarysret na procie,

szyje buty Dorocie.

Dorota się raduje,

nowe buty obuje.

— Nie raduj się, Dorota,
bo te buty dla kota!

(Kolberg Lubelski II s. 55 nr. 165)

ZAGADKI

Leśnica ptak bez pina na miewo bębase bez łosia;
pynka pami bez int i zjadła tego ptaka

(Sury, sroice)

Stwissa zapora

ni? kumora ... (sroka)

Lata ptosch po pod losch

zakrymiony mo dnu basek (sroka)

Prystownia i Pograrki

1. Onet much nie Tom.
2. Kogo kukuśka okuka na guch-u tego w kiesce
będzie sucho!! "Brak tylko ptasiego Mleka!!"
3. Kraore - jak wrona na sory.
4. Każdy dutek mu swój czebek (nikt bez "ale")
5. Pokarał mu dutek na kościele (okpił go)
6. Wygrał dutek na kościele (nie mi wygrał)
7. W duteki postygł (na dutek wystygł)
8. Nie wyleci sikorka z pustego worka.
9. Kruk Ruchom oka nie wykole
10. I ptak tam ciągnie, gdzie się ulagunie
12. Chodź, wrona, jak ci stracono.
13. Wrona - same nie obwona!...
14. Nie powinno wrony Kraora - Kiedy co zobaczą.
15. Jest to nasz nietatna bż z wrony była kumpatwa
16. Nie urodzi sokoła wrona, tylko takiego, jak ona...
17. Taki ucrony - jak gapy i wrony.
18. Wrony stontencre - wotupę denere
19. Białdy - jak wrona po kapteli

SOWA i KOMAR

Sowa i Komara pyta, dla czego nie lata w dzień, tylko w nocy?

A on odpowiada, że jest tusty bardzo, to by się stopił od słońca.

- A ty, pędą dla czego nie lataś w dzień, tylko w nocy?

A ona powiedziała:

- Bona bardzo młoda, to by mnie ludzie uwlekli...

SŁOWIK i WILK

Pytają Zosia i Tomka

- Czy dusia pastera u mleku,

A słowik jej odpowiedział,

Że u mlekiej panny nie będzie!

- No, to pójdę - to pokrzani! Tajni w odzysk bnie -
bydźcieś bć nie może!

No i odzysk sowa - mój lator, w dzień się elionar

Nie chce platonu patnie w oczy -

Rozje się po duplech umowach

O Potulnicy i Wieczornicy

Kiedy postanowiłem miedzą o ptactwie w polu,
które siedzi na jaskół, albo może już przelęta
nie mówię o tym miedzą - ani w przed-
mie, ani miedzą, ani też do nich nie
zaglądałem i nikomu nie pokażę, bo
"Potulnica" to sroka, lub wrona, albo też
"Wieczornica" tj. sowa z pota miedzą, czy
ten jaskółczy, albo miedzą by je
opisać.

(Z. Męciński str 30(?))

(Tak często opowiada otczawo kiedys pisał
w swoim Krakowskim. !)

JASTRZĄB i Sowieta

Pota sowa do jastrzębia i pomadzi.

- Kiedys, dwa ci 10 miedzą: 4 miedzą - jeśli mi
nie miedzą sroka ani cokolwiek!

- A Kiedys to sroka przelęta?

- Te, co miedzą, Kiedys - różne zapamiętały.

Polecał jaskół po lewej stronie, a Kiedys przelęta pot
Kiedys się boi...

- Te są przelęta i te Kiedys - mi miedzą Kiedys Kiedys.
A tu trafił na sowieta...

Sroka Zegore
w carynym poloce;
Szu się jej zeni
w tureckim zeni.

Gdy sroka się domierzała	na sroka zaręczała.
na rzece poleciała;	Pyleciała krak na ten cud
unięta się na przykładu	postanili kociot, aby dot ślub.
Karała grać po niczymś.	Pyleciała wrony,
Porwał ją wrony w tawie,	zawierły zrony
mywał jej średni palec,	Pyleciała kawki,
sikony się zamykały,	postanili tawki,
a ciotki jej nie dowiad.	Sroka zdygotała,
Jak jej boleść przewarota,	ślubu nie czekała,
tak sroka głośno zwręta,	pochowali ją przed progiem,
a ptoły się dymowały	zadzwonili baranem rzytem.

SROKA (Zegota Pauli s. 177-8)

Sroka Krause - Ktoś do domu kołase.

Sroka Prace - wiadomości, że do domu jedni gość.

O czym myślim, o czym, o gniardcerku swym?

Nawożysz, jak sroka na gniardo..

Ku której stronie sroka oguszkami krąży. 2 tej górze pyłowa
Tam się sparło ciału, gdzie są dobre miedze.

- Żeby się orolanta
od ogona do gardła! (Kiedy on krąży)

BOCIAN

Bociana z nosa ruka - Żurawia z szczytu.

Jak bocian przelci - możesz myśleć na dno, doci!

Chociaż białe przelci - czasem indziej mały nidec!

Kontent - jakby go bocian nosem szukał.

Bocian leci - nie ma doci...

a my mamy - nie spodujemy!

Bocian na Jozefata

z rentkami inwem na skrzydłach jozefata...

Bocian na ogonie jaskółki przynosi: motyle!

Tam, gdzie bocian i indziej żyje
pionu alei grad - nie bije!

Bocian przynosi pod skrzydłami ploska!

Doni bei jaskółek i bocianów - potępiony.

Na koto, czy brzo, Kładli: chleb, cukier, mniszka, i sz, blank, schoko
Jmcaay

Boćian jest - mój młot.

Kiedy Kruk - Kruka klucze - głód to cięzi (Mikołaj Rey)
Jest to szere niełatwa - by z mowy była kuropatwa.

Nie prośno mowy kura - kiedy co zobaczą
Żeby chłop był, jak mowa - zawne żonie obnua
Gucwa Kruka cranna mowa, a sam cranny, jak ona
Łatniej o crannego Tabidra, niż o biały mow.

Ostronie - to ci mowa do głębi młoci.

Nad tego praca, i mowy kura,

Móćta soka mowie - nie siadaj mi na agonie!

Na sw. Wopere mowy z zsta nie młoc -
moien bzderek renty pany wżolad!

Łoś sw. Przyska - niebije łód płotka

Kulik crapkę wżi za crubapkę (crub)

Sikora - obronny ptak.

Cietnaw młodzy ptok - to młcki nie pije.

Nie na każdym drzewie siadają cietnaw.

Kiedy kec gmi na jedrui - to denes uo uo o uo.

Noena grogzdu zonne drzewa przekuku

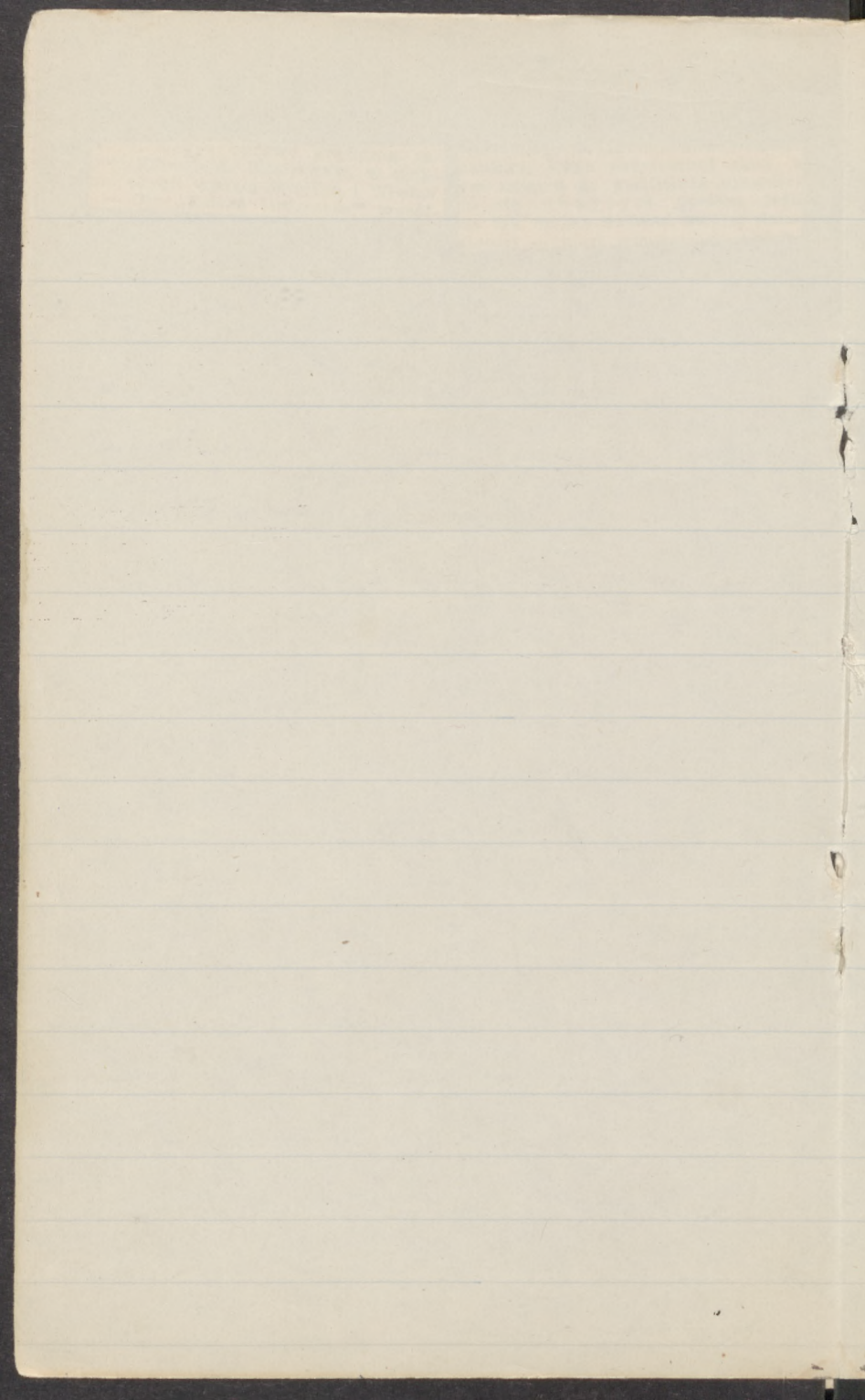
Młot, jak kukuku w endie gniarob.

CIEKAWOSTKI

Jerzyki są najszybszymi ptakami na świecie. Fruwają z prędkością ponad trzystu kilometrów na godzinę.

* * *

W ciągu 70 milionów lat liczba gatunków ptaków zmniejszyła się z około półtora miliona do 10 tysięcy.

Kukułka pobudza fantazję

Wygląd kukułki, przypominający do zbudowania ptaki
drapieżne, jej niezwykłe obyczaje, dziwne, osobliwe, niewygodne
głos, który się słyszy, nie ma niczego z ptaka, zjadanie mrow-
chatki głośno, którego nikt nie odważy się pisać w codziennym
miejscu obyczaj podnoszenia jaj w cudze gniazda,
wyrażenie się łoskotem rodzicielskim - przekazywanie je
innemu - wszystko to rzadkie wywołuje u człowieka
ilości - więcej, baśni, gadeł, a nawet, u niektórych
ludów specjalnych obyczajów (patrz np. na Litwie.)

x x x x

Wierzenia naszego ludu:

1. Kukułka zimuje pod ziemią.
2. " ma złoty dziób (głoszenie mrowi!)
3. " powstała z orkieja lub sokolika: po 3 latach
pomaga powstać kukułki.
4. Później pewnego wyrostka kukułki parują: zamykają
się w jaskini lub w kręglu, a na zimę w Koburze

a w stowosie w jastriebla (po 7 iu lotach) a w
koncu w orta

A mase - jastrieble, Krogulce, : orty - nie bliżej
się z jaj, tylko wyrośnię od kukurki.

5. Kukurka miała na pocztu świąta uśca,
ale go zabita : dlatego lotu bez pany.

6. Siostra pakała : brat zakłócił ją w kukurkę,
braci samotna po lasach bez pany : kukur.

7. Kukurka jest symbolem skrościa, zadowolonej
opiekującej stracę.

8. U Serbów i Rusinów - do poległego wojaka przylatują
3 kukurki - jedna świąta przy uścu, druga przy gromie
a trzecia przy sercu. Przy uścu świąta żona,
przy gromie siostra, a przy sercu - matka. Żona
leżąc 3 tygodnie, siostra 3 lata, a matka do
konca życia

Geguzis - wierząc kukurki na Litwie
Święto kukurki 11 dni wielkanocny. Sprawiają „Krolewica
Kukurko - Kuku! Jau trój bratnich - Kuku!” Dzwonienie
młotem 3 dni po 10, 12. obdane potęgą pasacii młotem.
Odtąd nazywa się „bratni”, a oni są „siostrzy”.

Do ławeczki — przedniecki !

I ptak leca — pórko uroci.

Każdy ptak między nosa swego (prawa)

Każdy ptak swemu nosowi tuż zmi.

Krogulanki — obrotowy ptak

„Przewodnik”
„Przewodnik”

→ Ptak Kuch — zjadł ptaki. Wystrasz Kukulka, na zawołanie, zabomysłuje i. mierzwiąc za niego. Wziąłbyś obrot — bo może nie mierzwi...

Wzrostek Kukulka Należy między Ks. zachtowego. Chęć na paucę mł. Matka szuka po ogrodzie, a tu ptak lata i kuka.

— Kuku się na młki i na młki s. tak odgrywa! Zowrodo matka wteż ptak oiwie zachichotać. Tak Ks. zachichotać się w Kukulce. Prawdą jednak swój ród, jest zbyt duża, aby sama nie gniardo, wyprzedzać i chwycić dzieci, użycia do tego ma. Tego ptanka i Ks. mu mierzwi na jajach, a jeśli chce wiec, przemięć go mierzwi do gniardo; on wyszczyni i przy mni jej zmięć i mierzwi jej łuszczyn, jak Kuga, a mierzwi ptaki mierzwi Kukulce podlegać.

→

Zakukaj, kukawczeko, pomur, latawczeko,
w wielkiej jodle pociągaję, w wstęgu
kniele średce, braterskie konie pasze,
jedwabne chusteczki obrobiasz, wstęgi
podłami oszyciasz, moje lalka li-
ceje :

Jak otęgo zę bę ? !

x x x x

Kukutka — słachciauka bo nie
chowa sama wstęgi dkei.

x x x x

Kukutka zamta w nowe strony,
kiedy oko zakryje już bierze wielokrotno...

x x x x

Zegar z Kukutką

x x x x

KUKUTKA = Karetka prywatna, wyspecjalizowana
do podróży po traktach publicznych.

Wroźby

"Kukudka, jereci w polu, lub na Tare kuku - pogodę,
w knakach - denos zwiastuje" (Kolb. 48 s. 262)

"W jereci sowa huka na śnieg" " "

"Przechotek jereci po śniegu chodni snuka, to będzie
odmrozi a panności" (Kolb. 48 s. 263)

"Jaki orzech przeważa na mienświłkach snoco -
miona wnet; a jaki miążdż gałgriaceni-jescie hoj!
Srohi skneog - będzie denos."

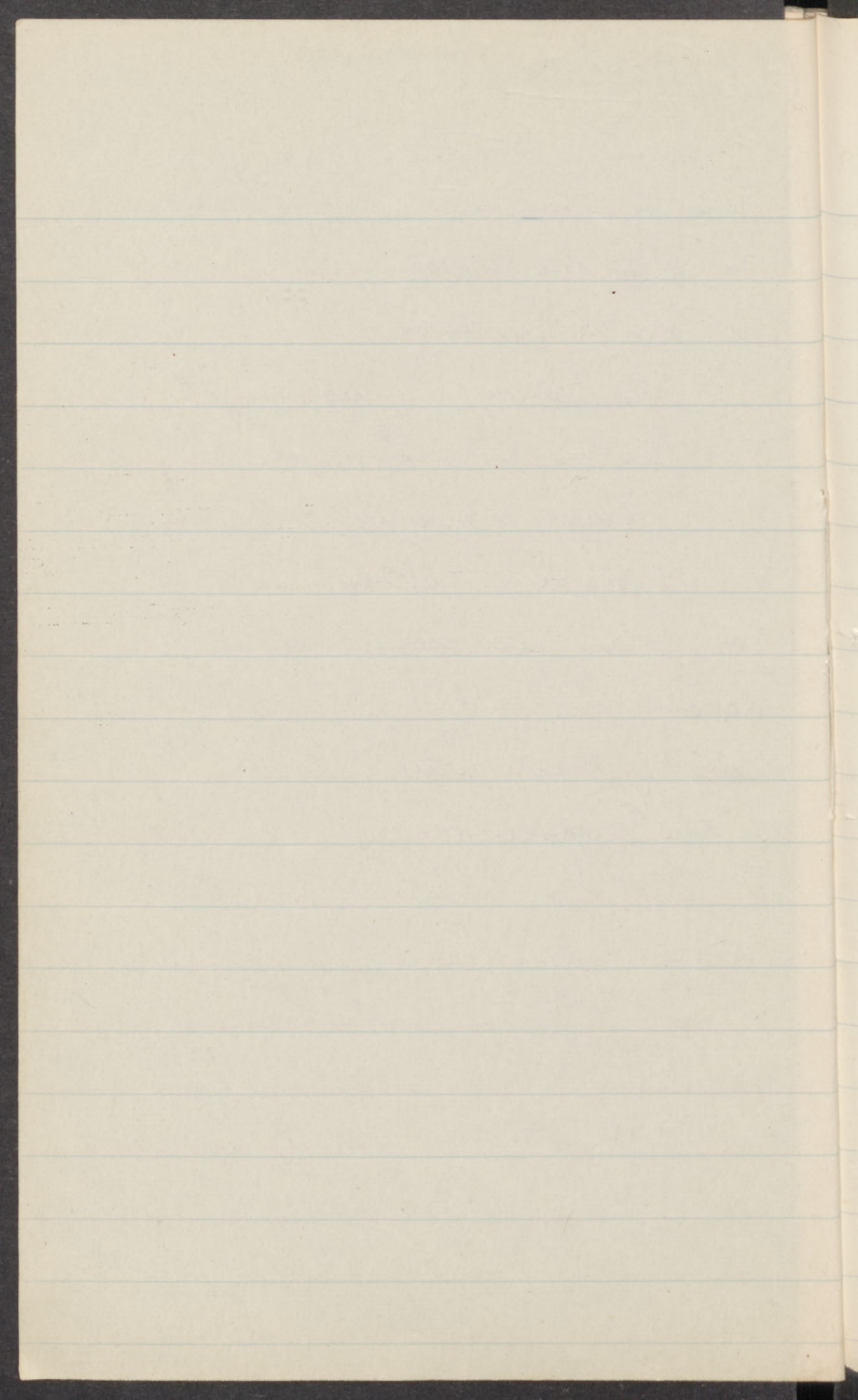
(

(d.c.) Piosenki (Tęty)

Oj, spiewaj se ptaszku.
ja hoj se spiewować,
bo się tu nie bawien
w Porcieu zmuwać!

Ech, bawien się zmuwać
w tym Krakowskiu polu,
tamto ci nanijs
stapem kaskolu!

Ech, ja nie namerow
Kacholierku jadac,
ech, ja namerow
w tym Porcieu siadać!

Wierzenia

Na początku świata płochi występował sobie
nóde, a boćian i ceopla mporuscy się przycy-
niły do osycnienia nad ładomę, dlatego
miej mporuszenie prawo do wody.

Crapla i młk dostają po norcie dukaton.
Młk mporuscy je ludzkie, ale ceopla -
zubyta smy, chodzą kodo mody.

Przyda do młka se sbraga.

— Srethaj, porys zubyta! sargi młk.

Nie ceopla chodzą cressle nad wody
i sucha smieć dukaton, a młk od-
biera sobie za nie w procecie bżo
od ludzi.

Jeżeli ceopla leci nad łosem, cy polem
a mporuscy ^{albo rżbke)} żale z dżoba - młm się, i
z okenerem ^{albo rżb)} żaly spodają...

Interesul

Bocian na ogora jashothu pinguon

Препомедуні

Kiedy rano iprewa złyba, tedy padwé kórie z kóleba.

Kiedy się jaskotka zuiła - dener się do nas zblizei.

O Ptaku - Zwodriassu

(z Kaluskiego)

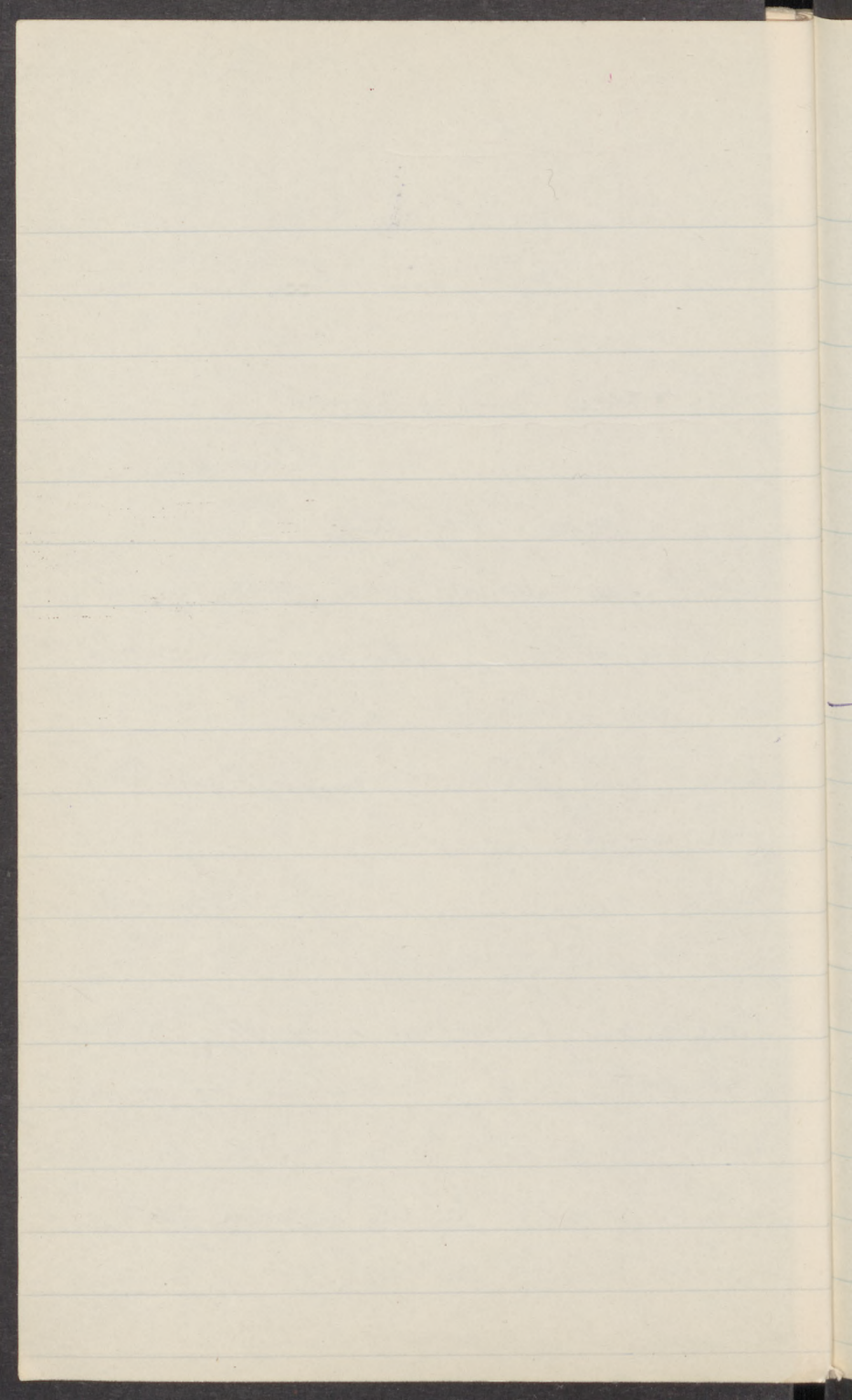
„ Jest to ptak - zły duch.

Potrąbił przez usunanie się, kiedy już widać
się iż schwytał go mrowina, wprowadził
na wielkie brzoła: werażelione tngsa-
maka, gdzie orłomels musi się tracić,
jeseli się da uwiesić.

Stosł mu podobno imię zwodriasa,
czyli tego, który zwodzi.

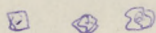
Baż może, że historyk naturalny napisał
jakkolwiek z którym ptakiem, co pozwala
zblizei się do siebie, a za zblizeniem ukła-
duje cokolwiek, by na nowo usiąść.”

(Kolberg Tom 46, str 499) (Chodzi o rodzaju
odróżnionych od ziarda - capha? Kulik?)

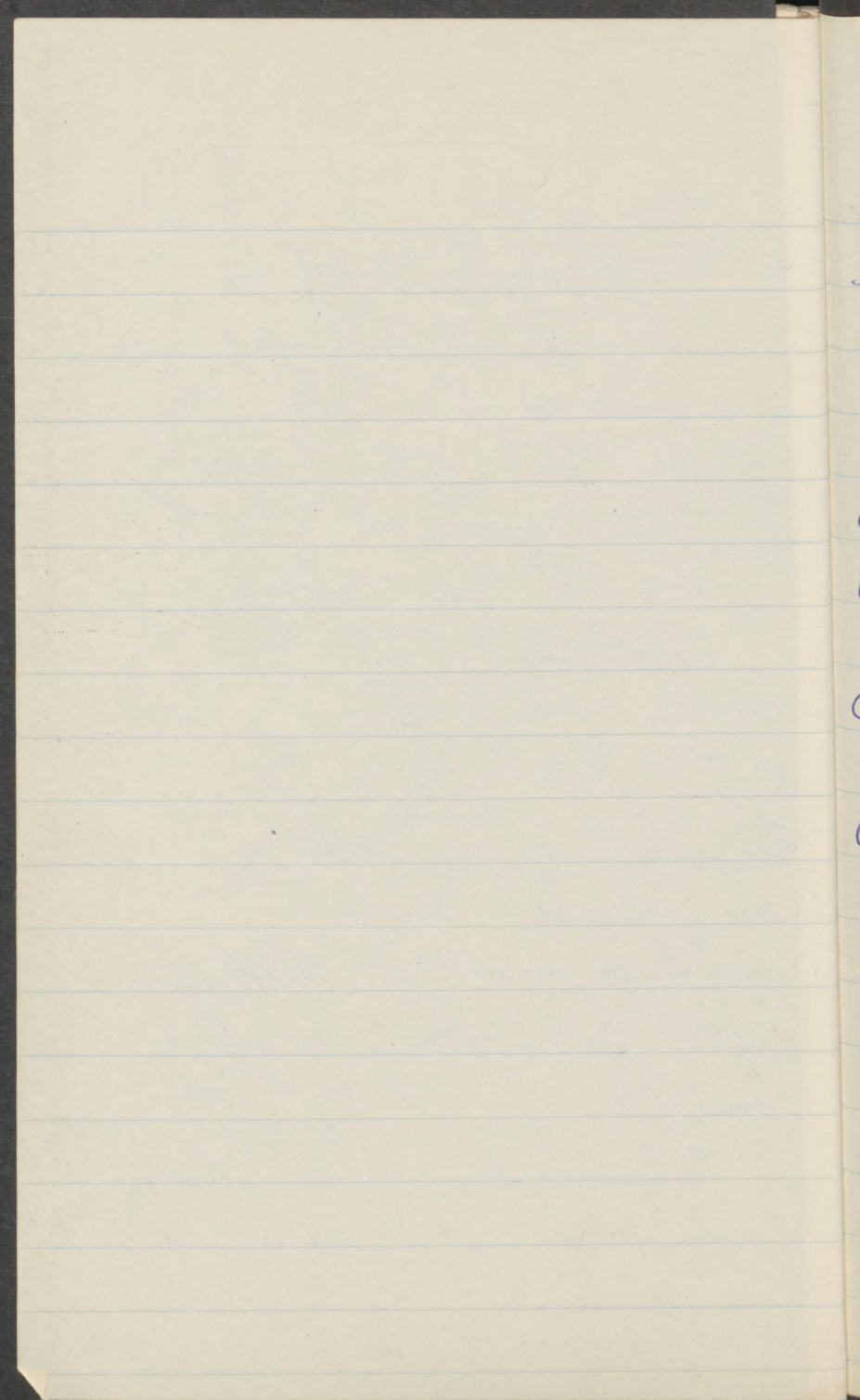
GRY - ZABAWY

Chodzi wróbel po ulicy,
suka sobie ktoś psenicy
a jak mać - dióbe... dióbe...
Kogo Kocham - tego lubię!..
A ty, wróble dobre mes;
Kogo Kochas - tego brzę!

- Czyżby - czyżby - ptożby moluś -
czy ty ma? czy ty ma -
jak się stepie ma? -
- O to tak! - O to tak! -
tak się stepie ma! -

[Następnie - "jak wnie", "jak Rmnie", "jak cty
Tanne" - "jak się zjedza" -]

PRZYSTOWIA

Kto się boi wróblów - nie może prosić...
I gotabek ma kółce w łbie,
Albowi już bociam - żebym śmiał orzystać.
Znać dudka między dręcioły.
Otoem Tomi (mehupuje)
Otoem się tam słatuje, gdzie siedzą jacy porucyż -
Onet much nie goni.
Onet muchy nie chwyci.
Przy orle - żmje się i wróble.
Mieleknie' się i straka porzys, latające za otoem.
Jęz przysięs sw. Agniska - mebyje łód ozonem planki ^{mgst} ^{kolb} ^{str. 2}
Sihora - dronny ptak. (Tapowka)
Z sihory mossa dwa kory (Korsta), a jedna faska.
Masnepe jafo nri stwa mroia (Ks. Prof. Rng.)
Znać dudka z crubka " " "
Jaki duden - taki crubek " " "
Kaidz duden nie swój crubek " " "
Kredz duden raprepe - wleż się bób siepe " "
Nix pouwi dudhom crubek z pschocuceni " "

Pręstomia

Boćnać ptaka po locie

Jak skowronek zaśmiewoli - myśle
chłopi o roli.

Skowronek nad sobą Roburą ciekaw -
daleko biega ciekaw.

Nystruś skowronku erubate,

Dwie sroki - za jeleni ogon wpaść

Każda sroka swój ogonek chwali

Każda sroka potra

Mówiła sroka młode - nie siadaj mi na ogonie

Nieś się potra, nieś nogę, a wżę sroka-sroka!

Pytała się sroka młoda - „gdzie młodzi są?”

a ona jej na to: „nie tak kumoszki bogato

Srebrze spad ogona ^{nie} młodej.

Tam się sroka ciśnie - gdzie to sroka młoda.

Jak sowa luty - tak sroki młode.

Każda sroka głupia w młodość.

Na łonie młode sroki młode

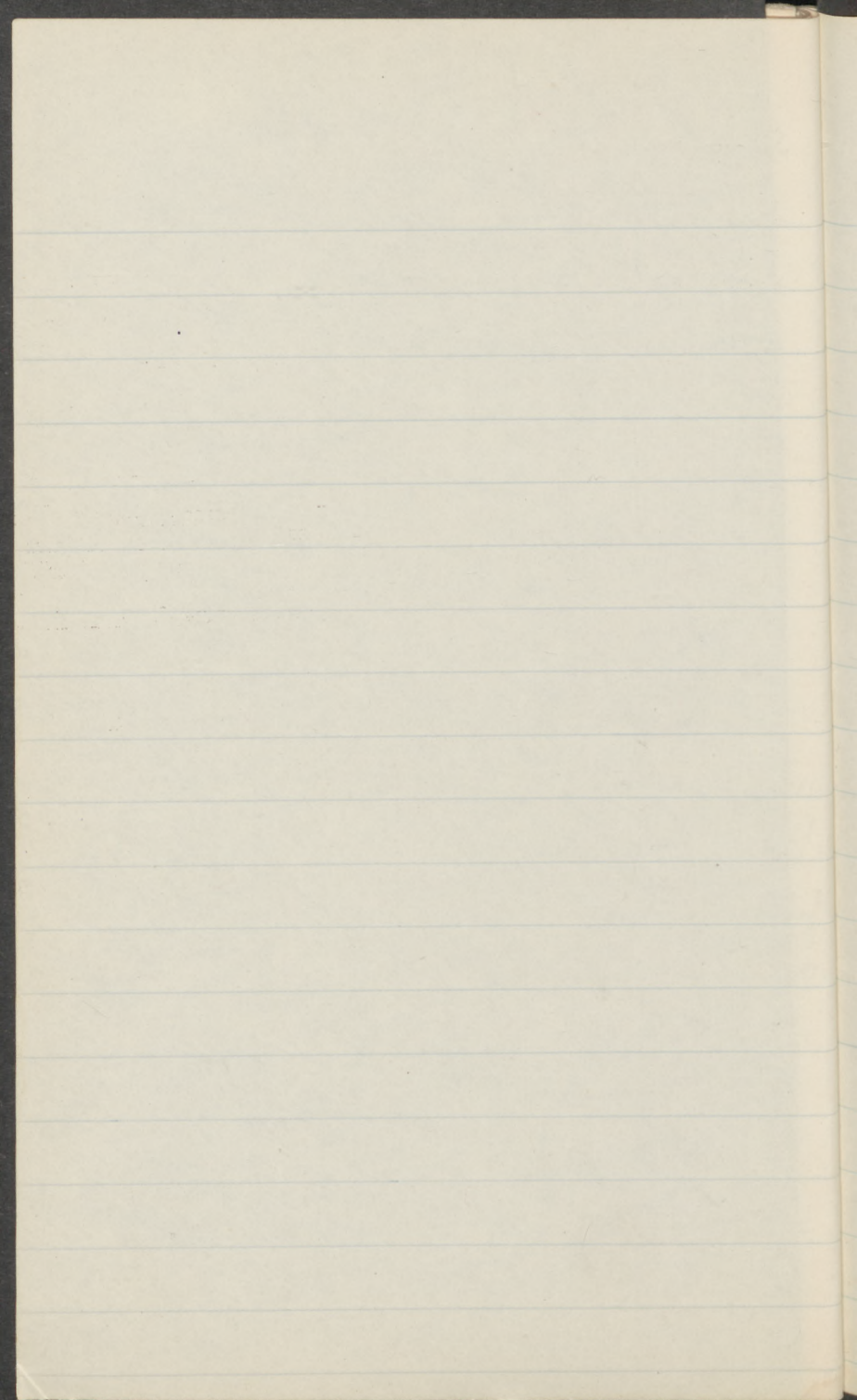
Prystomie

Sorra huery - chvč pč mlt nie uory,

Sorra - sorra bčrie - chvč na včere sij dč,

Sorra ōpi - a Ruz mčri -

Sorra dčrie nystho wbt

SPIEWANKI GÓRALSKIE (kolberg)

Nesob ptaskom
ale nie w dolinie,
ale we młyngecku
przy Korodnemimie.

Dobre ptaszkoni
ale nie w dolinie
ale przy młyngecku
w wielkiej sosinie.

Nesob ptaszkoni,
ale nie w dolinie,
ino na młyngecku
Kre sie los normini!

nie bieraj, ptaszkoni
na Korodnemimie,
zastrawaj og Tancuj
Ra sie los normini.

Zlatuj og ptaszkoni
pola tu młyngecku,
u ja młyngecku
nie moze Ru ni kome

Sredni ptasek na młyngecku
skubie młyngecku, skubie młyngecku,
pomalućku, młyngecku,
bó młyngecku, bó młyngecku.

Nie bieraj sie ptaszkoni
błaho młyngecku, blaho młyngecku,
pójcie młyngecku, pójcie młyngecku,
zakone ci jaja.

Sredni drąg ptaszkoni
na młyngecku, holi
co bieraj pójcie —
tute same bieraj.

Sredni ptasek na młyngecku
Ciebie młyngecku, Ciebie młyngecku,
jaka to młyngecku.
Sredni ptasek na młyngecku
skubie młyngecku,
a młyngecku, młyngecku
are zolecku...

S'prewauki

s'prewau ja te, i'prewau,
chociaż już nic nie ma,
ptochom i'prewau,
chociaż nic nie mogę!

Bartorku! Bartorku,
malowany ptorku,
nie śpien, nie onien,
chodim w jaskrawym!

a ptorku mój, ptorku
nie lataj po nocy,
skłonię na gaisce
wybżęć się zocy!

Planie Obyczaje

Wode mlgi czeka od wazu wielku zabawa -
mga sz w Rożycie i mienstoję na hutorce.

Guardo mzi w pomietnie i chmije sz padrojuu
niehem w miare, jak miaz chmije gazyg.
samym Guardem. (K. Wronyński)

Kolibier - fenomen Kt. moze tglu podmie
Nad pomietnie obidach Kuru sz trepawce daz.

Chmurka Kuru przemuzie. nad iany fowij i puz
semmę samsta nad nim mienstoję.

Zobaczem wteż mienstoję Kt. mienstoję obidach
naprzę Kolorin - edle, cremen, mienstoję i baze.
dżgocę w pomietnie i padrojuu nad Kmatem. To by
kolobier.

Głogunia i Kaptolun puzawia K. Nadleży nad
Rniat, mienstoję dżgocę i spozę mienstoję, nie mienstoję
puz tpu lotu f. mienstoję w pomietnie, mienstoję
stop w pom. (76 mienstoję sz. mienstoję)

Jedzy ptoch Kt. mienstoję lotu w tpt, mienstoję sz mienstoję
bzi. nie mienstoję mienstoję lotu.

put msc napunjenim, uplascenim, uporabim,

Quando uoco mpleu ad upostha, imte z moku
obste, do mepoueli pogeisus, pmtmordone
do paroney goteri.

Mreuea sie bua dwa bote pogeisus - mello -
ci gvelu...

Poudova gn. tma 6 dni. buduie oua, mgtmty - ou.
Kavutuu - melmami pohamu z druba do druba.

Omocon nie mteuey zdromy - tlla spjaje
sah z mtkodromy.

Je najmuisze plati se nojoimvazne
v obone mteuey atmtyy ory. jantneue
kderaja w nie v pedym mteuey
ostym drubem. (tlla igda druba)!

Leed, prsto, jati strelit ale mteuey
mteuey zwmty o go^e.

Gneba sie stije i erelw ai mteuey Pniaty.
uoda iel bann jati jak galy mteuey w pmtm
jati mteuey mteuey, olsmwapsen, gteuey
mteuey mteuey, a jatu zjantneue sie
mteuey i nie z tlla imater.

(2 Kozdu, Moje pmtm "Quenki" - R. Kreszuehi)

Plasie Obyczaje

Krogulec = zaślania siłnyol'acui i ogo-
nem, rozmywany diobem, a trynowy
paruwacui polcam. Jest coż nasto-
srouy! (Telem)ca 2l. II 1977 v.)

Synogawlicz - sierpowka = Rarui smyt
piskleta, pokarmem roznies Korowym w nolu.
Który "zwraca", a miodo pije go rozniesie
worepione diobacui z dwoi stron dioba
matki (miodo obserw. z roku 1975, 76. - na pa-
rapietie Ruchui, gdzie w domiece bzo gniardo)
sierpowki miodo 2 razy, zawnie 2 miodof.

Krogulec - jak saeculot, Kosi pomekne
srogomym lotem.

Smoka - nakrywa gniardo dachem
z czerwionym gaderak.

P

2

d

k

c

n

4

Wierzenia

(kolb 48 str. 290)

Patronem gęsi - jest św. Mawera, który nie chce
zostać biskupem - schował się podwieszając stólem gęsi
dłatego po kłopotach - gęsi przeobraża się w św. M.

Kiepski rok - kiedy odlece brzoza.

Autotome pałacy w szomontu się czasem za-
mieniają, aby tym Tacyj oprócz smę mroczną
nad ludem i od wielkiego chłodu go tego.

Gnieszce pnie zabijać sk. albo gniazdo jego
pnie z drzewu, p. „Skonieczek - Autotome”...

Sroki zdawanie - zwiastuje gości, mowa uroczysta

W. Flak ("Ptaki w naszym lesie") 1976,

Wiele jest różnych ptaków w lesie
w naszym lesie: dzięcioły i srońce,
dzwony i srońce, piskorz i srońce...

Każdy ptak ma swoje obyczaje.

Jedne lubią las liściasty, inne spotykamy tylko
w iglastym lesie. Jedne polują na owady
tylko na krótko czasu, inne szukają ich na
zawsze, a jeszcze inne, co ogólnie zmiętych uwarunkowa-
niach...

Jedne ptaki mają gniazda na drzewach,
inne w gęstej trawie je robią, a są i takie,
co budują w dziurach drzew...

Kto chce ich zobaczyć, musi ^{poznać} ~~zobaczyć~~ gdzie ptaki
ptaki zamieszkują, jak zdobywają
pożywienie: jak budują swoje gniazda.
x x x

Wszystkie ptaki przyniosły nam wiele
korzyści. Jedne nasza, szkodliwe owady i
ich larwy, inne myśliwi: polowali Tomi, piskorz...

Kochajcie Ptaki (projekt Prigiti)

Popie ptaka (rodzów - od pamiątów)

Legenda o ptakach, baśnie, opowiadania
mencja, piosenki,

prośbami, przesłami

Stwierdzić człowieka do ptaka

Spiew - głos ptaków (magnetytów)

Przypadek i wszystkie uroda ludzi

(podawanie i tworzenie)

Jak ptakom pomagać? (długie -

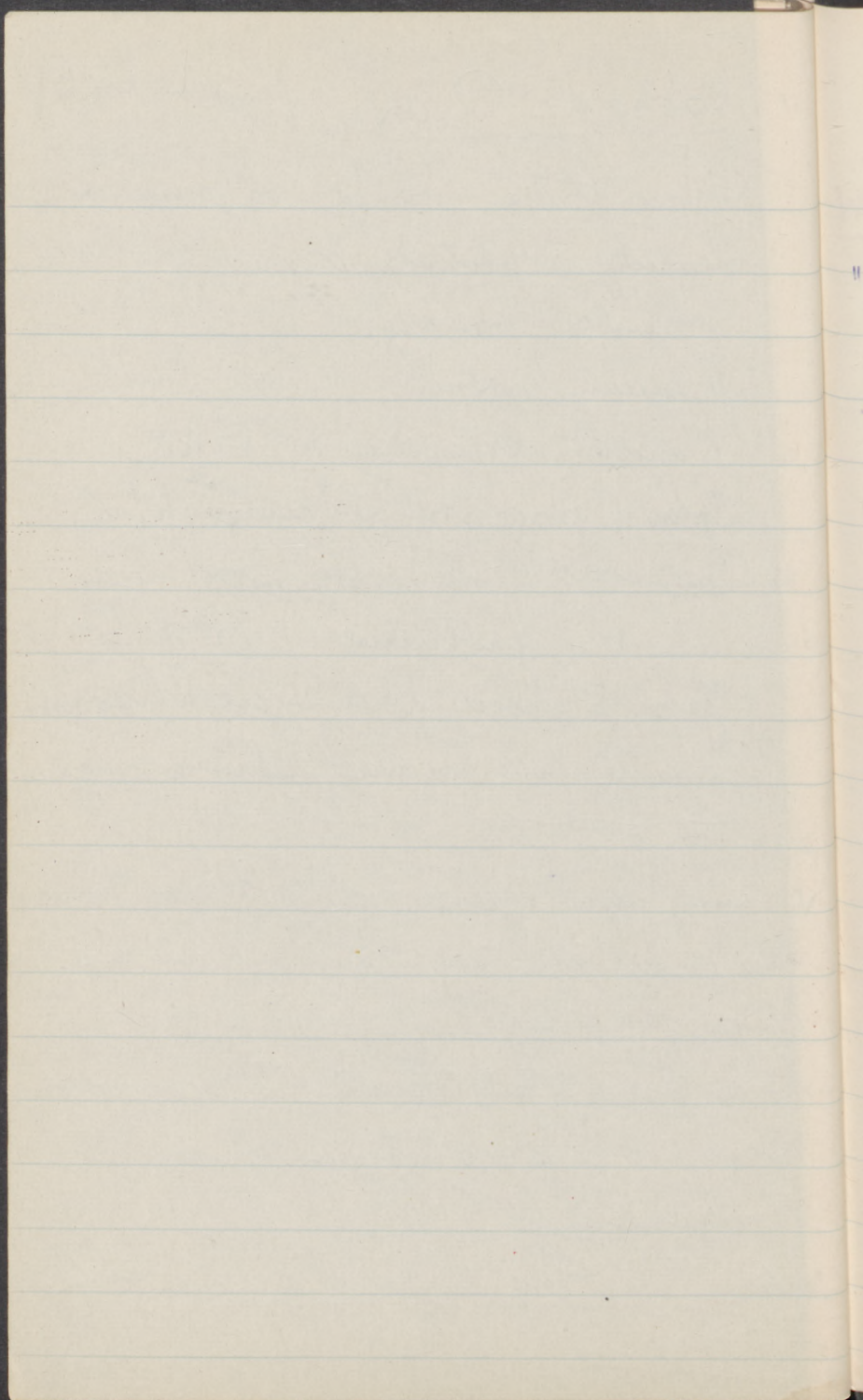
nie, para leżona, zdrowie spracowane)

V inne powstają nasiona chwastów.

No i - co to za las - pełen w nim nie
i przeważają ptaki?!..

Ptaki chcą straszyć, ochraniać, nie ulepi-
kość, a zimno - w trudny, głodny czas
dokarmiać.

(moje-) I ten piękny świat - mój młody
- dzieci -

OWADY

"Biedronka - gdzie moja stronka?"

Osy - papierniczek

Osy przeżywają pracowni wiskone włókno drewna
wkrótce powstać gotowe quardo os. Cud natury!
pomocelnia podimianu.

Maneuveru papiernika jest formowanie papieru
ber wycia many papiernierek.

Jednakże tylko osa potrafi to zrobić!

Szta papiernierek stanowi ważny niezbędny element
produkcji papieru: wolery stonice wzmozana co do jakości.
Tylko osy mogą się ber nreł obepić!..

"Przegląd Papierniczy" 1112 1967 - Lond P. Rou. Paps 5

Motyle nora się z czeptci.

Bociancy przynona motyle pod skrytaczami.

Baki - nora, się z rosy.

Y. 1. 1. 1.

W

C2WORONOGI

WILK - ma 3 giony

1. Limu myje na wesele:

"A gdzie moja pauniaaa... pauniaaa...
pauniaaa?!..."

2. 2 meszy młoda:

"Wyznamyście kochanie, młody; baranie, a
ja bawcie paas... paas... paas!...

3. w trawce jesienn i na wiosnę młoda:

"Oj, bo umrze... oj, bo umrze... aaaa!
aaaa!... aaaa!...

Patronu myśli pod borem
przegląda mleczko z osłonami.
Osłonki nowi pokazuje
Kwiaty są potrzebne
Kwiaty... Kwiaty...
nowi nowi!

Patronu mleka jest się Mleczkoj-

CZWORONOGI

Myny po 7 latach i po zjedzeniu placuśka mel-
Rauwonego - samieniają s. w nietopere!

Zaby stskają.

Jak "zabijasz bobra - nie będziesz miał dobra.

Stawij, bracie, Taras w chacie! (dziś mymy)

Głupi - jak zająć po powołanie!

Nie taniej kasy za mną, jeśli chcesz dalej stawać...

GADY

Naši z pod pryseni - nasytí prysenie!

2

1/2

2

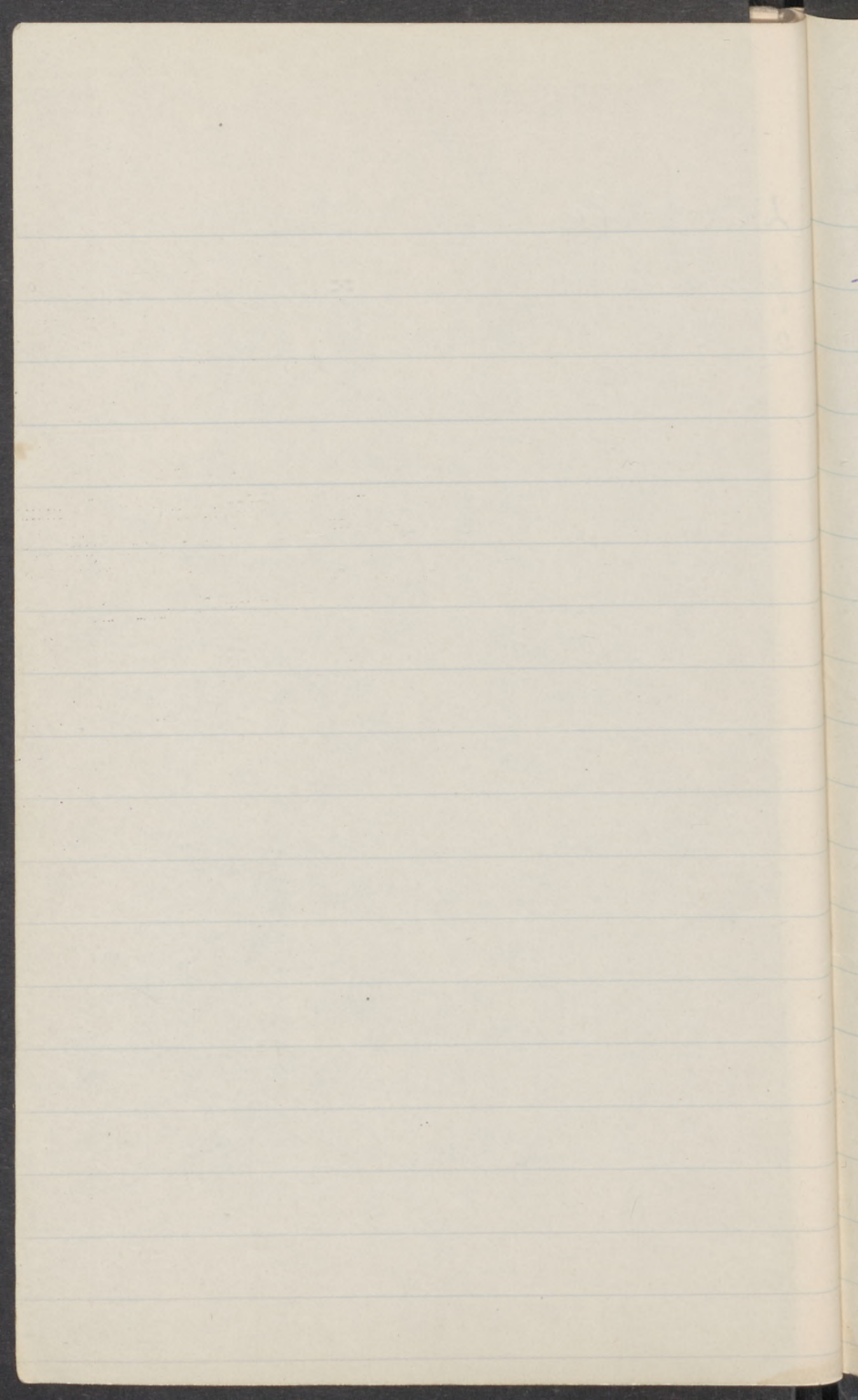
ZAGADKI

Lata ptarek

popod lasiek

zakrymiony ma diobasek... (sierp)

ZARTY

- Po co mronia leci do lasu?
- Bo las do niej nie przepadnie!

Bociana z nosa ruci, Zura z prz.

Złoty Zosia sdomku - czy dosta panca u młku,
a sdomk ją odprowadzi, że w młku panca nie dosta

Podpatn:

Ptaki siacajq, zawnie prerniq po d mato, ielq. prora ukatady
s is q'adko.

Jak ptak siedzi, biega, lata, spiewa,

Porpamaj po prorne!

Podchudzi - stonice i mato za plesamii!

Karma

Omnes - rdest, uderapominaska, Toboda, qmardureu, olelia,
bnara, Totriau, oret, jonsbna, gtoz, bes orawey.

Nariona olerste - stonconih, izua, makh, leu, Konopre, buk,
ogorek, prono, mienotek, omes, pesthi m'sini i slomek,

Masa $\frac{1}{2}$ -toj, $\frac{1}{2}$ -nariona (stoncon, ogorek, makh, konopre,
omes, ew. bukha pokmora. Nasarige pot-porne
w 2 Rzezi tekung:

Karmih - donch spornoty, ieiauki dohotu - jednc-siklanc
nepci od spadu, dauterki

Karmie od peneni Poresthoru mato. do $\frac{1}{2}$ knetua

Potriupli - muchototku trawa, kopewtuku

Zymptoty - nie eiqe 15. IV - 15. VIII

Kriapae - gatene pod sniadla gzy mpyurawff l'wec.

Glna - dca peshoteli - dca iauz - prene, pueš, m'osre, d'wec,
m'osre, m'eg, T'gko, m'osre opakuuli, wata, pakutg, smuotki,
Pasotumie w q m'awu budome.

207
Mieczysław Rancowski
(Józefowski las)

...)) A kiedy więcej dener mapom znowi
miał się pisać nad nim
jak miś duś musi !!

Dr Liniak Maciej 29-32-21⁽¹⁹⁾

Katedra Etnogr. 21-54-48

Biblioteka 28-13-94

Horá 74

"Lit Ludowa" - redaktor

Józef Gajek "Lud" NR Poc Namkiero 4, "Rogut" w miesięczniku lud

Fraszki - płaszki - igroszki; Płasi Jarmanek

Fraszki ; Płaszki

Gadki

Zagadki

Ochrona (południca i mroczonice)

znajomość gatunków

zabobony (Korodij, jaskółce rzele, zimorodek, makolagry)

głowy ptaków (nastadonanie)

Ilustracje: narysunki, ulepianki, rzeźbienie, rysunki ludowe

Ornitolog opis. ptaka - pod Rzętem skład mógł

poroz. dane mieniu (Ruchotka - ubornienie, Korm. jaskółce)

makolagry - rzeźbienie makolagry i t.p.)

